

CULTURAL HERITAGE OF KARNATAKA

NATIONAL SEMINAR

Sponsored by :
Department Of Heritage and Museum Mysore

PROCEEDING

Organized Department Of History :
V.M.K.S.R. Vastrad Arts, Science &
V. S. Bellihal Commerce, College, Hungund

Prof. S. R. Nagannavar

Editor

Prof. (Smt) S. K. Math

Chief Editor & Principal

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಡಾ: ರಾಮು. ಹಸನಪ್ಪ, ಸಜ್ಜನ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಎಂ.ಜಿ.ವಿ.ಸಿ. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು
ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ

ಪಿಠಿಕೆ :

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. 8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿವೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬಸವೇಶ್ವರರು, ಚೈತನ್ಯರು, ಕಬೀರರು, ಮೀರಾಬಾಯಿ ಗುರುನಾನಕರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಅದನ್ನ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕವೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯು ಪರ್ಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊರತಾಗಿರಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ.630ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮದರಿಂದ ಮಕ್ಕಾದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ನಮಾಜ್ (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ) ರೊಜಾ (ಉಪವಾಸ) ಜಾಕತ್ (ದಾನ) ಹಜ್ (ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆ) ಮತ್ತು ಅಖಿರತ್ (ಮರಣಾ ನಂತರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ) ಇವು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು, ಅದು ಏಕೀಶ್ವರವಾದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಅವನೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತದೆ. ಇಸ್ಲಾಂನ ಈ ಸರಳ ತತ್ವಗಳು ಜನರನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು; ಮಹಮದರು ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾ ಕಡೆಗೆ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಹಜರತ್ ದಾದ ಹಯಾತ್ ಮೀರ ಬಲಂದರ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 720ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಇಂದಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮಂಗಳೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಬಾ ಬುಡನ್‌ಗಿರಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಂದನೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಪನಿಂದಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದವು ಪರ್ಷಿಯಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಮೊಘಲರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಇಸ್ಲಾಂನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ

PRINCIPAL,

M. G. V. C. Arts, Com. & Science College
MUDDEBIHAL - 586212.

ಪಂಗಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸುಲ್ತಾನ ಮನೆತನಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು ಮತ್ತು ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯಿತು. ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರಗಳು ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದೆಹಲಿಯ ಮೊಘಲರ, ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಸೈಯದ್ ಮತ್ತು ಲೋದಿ ಸಂತತಿಗಳು ಗತಿಸಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನೇಕ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಬಹಮನಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ವಲಸಿ ಬಂದ ಸೂಫಿ ಸಂತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಹಜರತ್ ಬಂದೇ ನವಾಜ್, ಷೇಕ್ ಷಾಯಾಬುದ್ದೀನ್, ಸೈಯದ್ ಹುಸ್ಸೇನ್ ಷೇಕ್ ಕಮಾಲ್‌ದ್ದೀನ್, ಹುಸ್ಸೇನ್ ನೈಜಿ, ಷೇಕ್ ಅಜೀಜ್ ಉದ್ದೀನರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ (ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ) ಹಜರತ್ ಸಯದ್ ಕ್ವಾತಲ್‌ಷಾ (ಬೆಳಗಾವಿ) ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್‌ಖಾದರಿ, (ವಿಜಯಪುರ) ಹಜರತ್ ಬುರ್ದನುದ್ದೀನ್ ಷಾ (ಬಾಬಾ ಬುಡನ್‌ಗಿರಿ) ಹಜರತ್ ವಾರಿ ಅಲ್ಲಾ ಖಾದರಿ (ಧಾರವಾಡ) ಇವರಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಪ್ರಚಾರಗೊಂಡಿತು. ಈಗಲೂ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಉರುಸುಗಳನ್ನು ಸರ್ವಧರ್ಮಿಯ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸೂಫಿಗಳು ಬಹಮನಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ಸುಲ್ತಾನರೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸೂಫಿಗಳು ಅವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನರು ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ದಾನ-ದತ್ತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದೇ ನಮಾಜ್‌ನು ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜ್‌ಷ ನಿಂದ ದಾನ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಬೀದರಿನ ಬರೀದ ಷಾಹಿಗಳು ಚಿಪ್ಪಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಖಾದರಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ವಿಜಯಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು ಚಿಪ್ಪಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದರು. 2ನೇ ಇಂಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್‌ಷಾನು ಚಿಪ್ಪಿ ಪಂಥದ ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಬಾದಷಾ, ಜಗದ್ಗುರು ಸಂತ ದೊರೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಆತ ಸ್ವಂತ ವಿಧ್ಯಾಂಸನಾಗಿದ್ದರಿಂದ "ಕಿತಾಬ್-ಇ-ನವರಸ್" ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತರ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಸೂಫಿ ಪಂಥರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ದಖಿನಿ ಉರ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಇವರು ರಾಜರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ರಾಜರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇವರು ಖನ್‌ಖಾನ್ (ದರ್ಗಾ) ಗಳಲ್ಲಿ

ನೆಲೆಸಿ ತುಂಬಾ ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ದಿವ್ಯಾನುಭವಿಗಳಾದ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಜನರು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಮದ ವಶೀಕರಣ, ಯಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಮಾಟ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿ ಬಡಿಸುವುದು, ಖಾಯಿಲೆ ನಿವಾರಿಸುವುದು, ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸುವುದು, ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತರಮುಖಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೂಫಿಗಳು ದೈವತ್ವ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಆತನು ಅನಂತಗುಣವುಳ್ಳವನು ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನು ಅವನು ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೈವತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಏಕೀಶ್ವರ (ಏಕೀಶ್ವರ) ವಾದ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂಫಿಗಳು ಮತಾಂತರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟರಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಬೋಧಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಹಿಷ್ಣುತಾ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸುನ್ನಿ ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಸೂಫಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕುರಾನ್ ಅಥವಾ ಷರಿಯತ್ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಮಸೀದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಲೇಮಗಳಿಂದ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುರುವಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ದೇವರು ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ದರ್ಗಾಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಇವರ ದರ್ಗಾಗಳಿವೆ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಉರುಸು ಅಥವಾ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಜರಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ದರ್ಗಾ, ವಿಜಯಪುರದ ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ ಬೆಳಗಾವದ ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ, ಧಾರವಾಡದ ಹಜರತ್ ವಾಲಿ ಅಲ್ಲಾ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ, ಹದರಿಯ ಹಗರತ್ ಖ್ವಾಜ್ ದರ್ಗಾ, ಆಲಮೇಲದ ಗಾಲಿಬ್ ದರ್ಗಾ, ಯಂಕಂಚಿಯ ದಾವಲ ಮಲಿಕ್, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಅಯ್ಯನಗುಡಿಯ ಬಡಮುಯ್ಯ ದರ್ಗಾ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರು (ಸೂಫಿ ಪಂಥದ) ದರ್ಗಾಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಅರ್ಥ:

ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಅಂದರೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಭಾಗ ಇವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಧು ಸಂತರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ "ಸೂಫಿ ಪಂಥ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದೊಳಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಒಂದು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂಫಿಸಂ ಎಂಬ ಅರೇಬಿಯಾ ಪದ ಇದು ಸೂಫ್ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂಫ್ ಎಂದರೆ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಉದ್ದವಾದ ನಿಲುವಂಗಿ ಧರಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತ ಎಂದರ್ಥ, ಸಾಫ್ ಎಂದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸನ್ನಡತೆವುಳ್ಳವರು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸೂಫಿಸಂ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಆದರ್ಶ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಎಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಇವರು ತಲೆಗೆ ಬಿಳಿ ಅಥವಾ ಹಸಿರು ರುಮಾಲು ಬಳಿ ಬಿಳಿ ಮಣಿ ಸರ, ನವಿಲುಗರಿ ಮತ್ತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಖಡಗ (ಬಳೆ)ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಪಂಥಗಳು :

ಸೂಫಿ ಸಂತರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪಂಥ ಅಥವಾ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅಬುಲ್ ಫಜಲನ್ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಫಿಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪಂಥಗಳಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ವಿದೇಶದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಸೂಫಿ ಪಂಥಗಳೆಂದರೆ ಚಿಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಖಾದರಿ, ಷುಸ್ತಾರಿ, ನಕ್ಶಬಂದಿ, ಕಲಂದರಿಯಾ, ಮತ್ತು ಷತ್ತಾರಿಯಾ ಎಂಬ ಪಂಥಗಳಿದ್ದವು. ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥವು ಲಾಯೋರ್, ನಗೌರ್, ಬದೌನ್, ಅಜ್ಮೀರ್ ಮುಲ್ತಾನ ಸಿಂಧ, ಹನ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ ಪಂಥವು ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸೂಫಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು. ಬಾ-ಷರಾ-ಷರಿಯತ್ ನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯದು ಬೆ-ಷರಾ-ಷರಿಯತ್ ನನ್ನು ಪಾಲಿಸದವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಷೇಕ್ ಮುಯಿಸುದ್ದೀನ್ ಚಿಸ್ತಿ "ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ, ಷೇಕ್ ಶಿಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ. ಷೇಕ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರಿ ಜಿಲಾನಿ" ಖಾದರಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ, ಖ್ವಾಜಾ ಬಾರ ಬಿಲ್ಲಾ ನಕ್ಷ ಬಂದೀಯ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ ಷೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಷತ್ತಾರಿಯು ಫತ್ತಾರಿ ಪಂಥವನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಂದವನು ಇದು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು.

ಸೂಫಿ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು :

ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ದೇವರು ಏಕೀಶ್ವರನು, ದೇವರು

ಒಬ್ಬನೇ, ಅವನುಸರ್ವಶಕ್ತ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು, ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಸೂಫಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವು. ದೇವರ ಕೃಪೆ ಪಡೆಯುವುದು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರು.

ಹಿಂದೂ - ಮುಸ್ಲಿಂರು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಹಾಗೂ ಪರಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರು ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಮತ ಭೇದ ಭಾವನೆ ಸಲ್ಲದು. ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುವುದು. ಕಾರ್ಯದಿಂದ, ಗುಣಕರ್ಮದಿಂದ ವಿನಹ ಧರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ದೇವರು ಸರ್ವಶಕ್ತಿ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಜಗತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಉದಾರವಾದ ಚಿಂತನೆ ಅಗತ್ಯ, ಗುರುವಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ, ಮತಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಸನ್ಯಾಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಸಮ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಫಿಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಸೂಫಿ ದರ್ಗಾಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉರುಸು-ಜಾತ್ರೆಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಹಜರತ್ ಸಯದ್ ಕ್ವಾಲ್‌ಷಾ, ವಿಜಯಪುರದ ಹಜರತ್ ಸೈದ್ ಮೂರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ ಧಾರವಾಡದ ಹಜರತ್ ವಾಲಿ ಅಲ್ಲಾಖಾದರಿ ಮತ್ತು ಬಾಬಾಬುಡನಗಿರಿಯ ಹಜರತ್ ಬುರ್ದ್ದೀನ್ ಷ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

“ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ (ಕ್ರಿ.ಶ.1321-1422)” ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಸೈಯದ್ ಮಹಮದ್ ಹುಸ್ಸೇನ್ ಇತನು ಮಹಾಪಂಡಿತನು ಪವಾಡ ಪುರುಷನು ಆಗಿದ್ದರು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಿಸಿದರಿಂದ ದಾನ ದತ್ತಿ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಹಸಿವಿಗೆ ಸ್ಪದಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಜನರು ಗೇಸುದರಾಜ ಮತ್ತು ಬಂದೇನವಾಜ್ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದೇನವಾಜ್ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಹೀರತನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1321 ಜುಲೈ 30ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಜಿಪ್ಪನ್ ಕೈರೋ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಗುರುಗಳಾದ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಚಿಷ್ಟಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಚಿಷ್ಟಿ ಪಂಥದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದನು.

ನಂತರ ಬಂದೆ ನವಾಜ್‌ರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿ ಸಂತನಾಗಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿದರು. ಬಹಮನಿಯ ಸುಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜ್‌ಷಾನಿಂದ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆದು ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದು ಚಿಷ್ಟಿ ಪಂಥ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಇಸ್ಲಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿ ಉಲೇಮಗಳ ವಿರೋಧ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು ಇತನು ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದರು. ಬಂದೇನವಾಜ್‌ರು ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಮೇದಾವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು 105ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆ ಅನೇಕ ಗಜಲ್‌ಗಳು ಷಾಹಯರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ದಖಿನಿ ಉರ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬಂದೇ ನವಾಜ್‌ರು ಅರೇಬಿಕ್, ಫಾರಸೀ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಗ್ರಂಥ ಇವರ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಶರಣರ -ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದು ಅಲ್ಲಿ ಅರೇಬಿಕ್ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕುರಾನ್ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು

ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮದರ ಸಂದೇಶಗಳು ಪರಂಪರೆ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ ಕಾನೂನು ಸೂಫಿ ಪಂಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಗುಣವನ್ನು ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ದರ್ಗಾವು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರು ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಖ್ವಾಜ ಬಂದೇ ನವಾಜ್‌ರು 22 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1422 ತನಕ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದರು.

1422 ನವೆಂಬರ್ 1ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ತಮ್ಮ 105ನೇ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಅವರು ಸಾಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಎತ್ತರದ ಮೈಕಟ್ಟು ಹೊಂದಿ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪರಿಣಾಮಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೀರಿದವು. ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಹೋದರತೆ, ಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಬೋಧನೆಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ತತ್ವದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಇದು

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸೂಫಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂ ಮಲ್ಲಿಕ ಮಹಮದ್ ಜೈಸಿಯರು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅದು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಷಾಹಿಯಿರಿ, ಫಜಲ್‌ಗಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಅವರ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ವಿಜಯಪುರದ 2ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾ ಕಿತಾಬ್-ಇ-ನವರಸ್ ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ವಿಜಯಪುರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮನ್ವಯತೆ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

- 1) ಆರ್. ಸಿ. ಮಜಂದಾರ್(ಸಂ)"ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಕಲ್ಚರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀಪಲ್ ಸಂಪುಟ-10 ಮುಂಬೈ-1965
- 2) ಸಿ. ಎಚ್. ಹಿಮ್ಲಾ " ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲಿಸಂ ಆಫ್ ಹಿಂದೂ ಸೋಶಿಯಲ್ ರಿಫಾರ್ಮ್-1965.
- 3) ತಂಬಂದ್ ವಿಜಯ ಪೂಣಚ್ಚ (ಸಂ) "ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ-4 ಚರಿತ್ರೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ-2011.
- 4) ಫಕೀರ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ "ಸೂಫಿ ಸಂತರು" ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು-2010.

V. M. V. V. Sangha's
V.M.K.S.R. VASTRAD ARTS, SCIENCE &
VIJAY SHANKARAPPA BELLIHAL COMMERCE
COLLEGE, HUNGUND

(Re-accredited at 'B+' by NAAC at 3rd Cycle)

DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, MUSEUM AND HERITAGE
GOVT. OF KARNATAKA SPONSORED A TWO DAY NATIONAL SEMINAR ON

DIVERSITY AND CONSERVATION OF HISTORICAL MONUMENTS

ORGANIZED BY DEPARTMENT OF HISTORY

26th & 27th
February 2019

CERTIFICATE

This is to certify that Mr./Mrs./Prof./Dr. R. H. Sajjan
of M.G.V.C College/
University Muddebihal has attended / acted as a resource person/ chaired a session
/ presented a paper on A rise of Soofipants in Karnataka
in the Seminar.

Prof. S.R. Nagannavar

Organizing Secretary

Chief Guest

Prof. (Smt.) S. K. Math

Principal